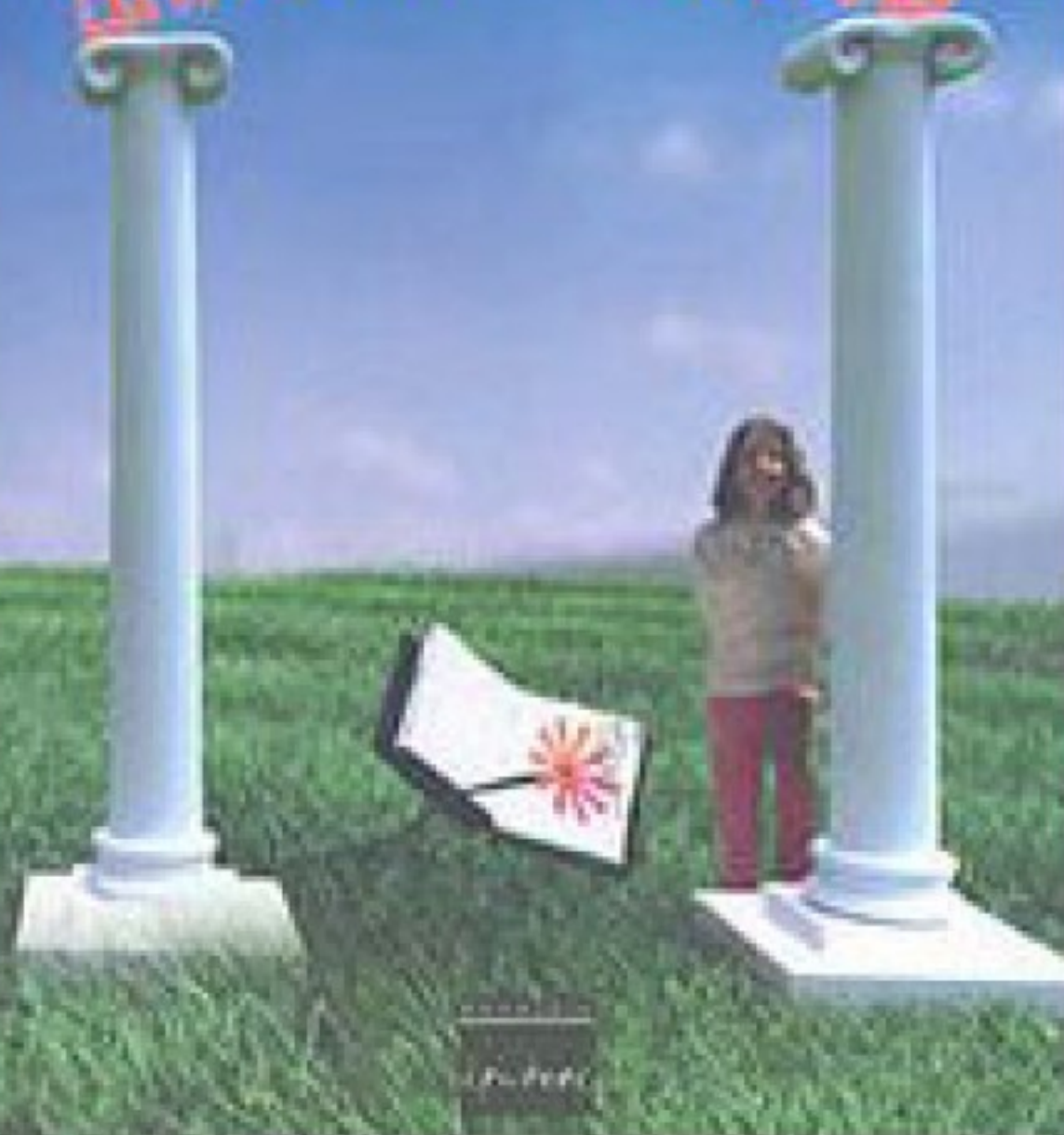

ΜΑΡΙΑ ΤΖΑΝΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΑΝΟΠΟΥ

ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΑΡΣΕΝΗ	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΙΚΟΝΩΝ	9
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	10
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	14
A. ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.....	15
Το σχολείο του 21ου αιώνα.....	17
A.1. Θα είναι η αίθουσα και το πρόγραμμα διδασκαλίας οργανωμένα με τον παραδοσιακό τρόπο και στο μέλλον ;	20
A.1.α. Σχολική τάξη και πρόγραμμα	20
A.1.β. Νέοι ρόλοι για τον δάσκαλο.....	22
A.1.γ. Νέοι ρόλοι για τον μαθητή.....	23
A.1.δ. Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών	23
A.1.ε. Διαθεματική – Διεπιστημονική προσέγγιση	24
A.1.στ. Αντιμετώπιση των ανισοτήτων.....	25
A.1.ζ. Αντιμετώπιση της αποτυχίας.....	26
A.1.η. Άνοιγμα στην Κοινωνία.....	26
A.2. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα θα (συνεχίσει να) διακρίνει ξεχωριστά αντικείμενα;	28
A.2.α. Νέα φιλοσοφία με στόχο την έρευνα και την ανακάλυψη	28
A.2.β. Άντληση γνωστικών πληροφοριών από ποικίλες πηγές	28
A.2.γ. Από την γνωστική πληροφορία στην γνώση	29
A.3. Ποιός θα είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σχολείο του αύριο;	32
A.3.α. Πραγματικός Παιδαγωγός	32
A.3.β. Ηνίοχος και Μέντωρ	32
A.3.γ. ‘Δια βίου εκπαίδευση και μάθηση’	35
A.4. Η σχέση ανάμεσα στο σχολείο και το περιβάλλον του θα αλλάξει;	37
Το Σχολείο ως ουσιαστικός παράγων αφύπνισης και κοινωνικο-πολιτικού προσανατολισμού	37
A.5. Τα μέσα-εργαλεία μάθησης θα παραμείνουν τα ίδια με τα παραδοσιακά;.....	39

A.5.α. Μεθοδολογικές επιλογές.....	39
A.5.β. Ουσιαστική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών	40
A.5.γ. Γενικός στόχος: τα παιδιά «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν».....	43
A.5.δ. Στοιχοθεσία περιεχομένου	44
A.5.ε. Επιλογή / καταλληλότητα εργαλείων / μέσων.....	44
A.5.στ. Επιλογή καταλλήλου διοικητικού μοντέλου	44
A.6. Ποιός θα είναι ο ρόλος του Σχολείου;.....	46
A.6.α. Ποιοί και γιατί αμφισβητούν το σχολείο σήμερα;.....	46
A.6.β. Βασικοί σκοποί ύπαρξης του σχολείου και η αποστολή του.....	46
A.6.γ. Τα νέα δεδομένα	47

B. Ο 21ΟΣ ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ 50

B.1. ‘Πολιτισμική αβεβαιότητα έν... άριστοφανικ® ίδιω’	54
B.1.α. Η ετερότητα πέρα από τον μύθο	60
B.2. Η αναγκαιότητα του ‘άλλου’	64

Γ. Ο 21^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ..... 67

Γ.1.α. Από τί πρέπει να απαλλαγεί το σύγχρονο Ελληνικό σχολείο	67
Γ.1.β. Η άκαμπτη και αντιδημιουργική οργάνωση και λειτουργία	68
Γ.1.γ. Ποιούς αξιολογεί η υπάρχουσα άτυπη αξιολόγηση.....	69
Γ.1.δ. Οι ...δαπάνες για την Εκπαίδευση.....	70
Γ.1.ε. Το δίλημμα της – εκάστοτε – πολιτικής ηγεσίας	70
Γ.2. Τί ήταν αυτό που κατέστρεψαν... ..	74

A΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ 76

1. ΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ 77

1.1 Η Γέννηση.....	77
1.2 Η Φιλοσοφία και ο χαρακτήρας του Ολοήμερου	81
1.3 Νέοι ρόλοι για τον δάσκαλο.....	86
1.4 Οικοδόμηση νέας σχέσης εκπαιδευτικού – μαθητή	89
1.5 Διδακτικές μέθοδοι, περιεχόμενα μάθησης και μέθοδος	90
1.6 Σεβασμός στην ιδιαιτερότητα κάθε σχολικής μονάδας/περιοχής	94
1.7 Συνοπτική αποτίμηση της φιλοσοφίας του Ολοήμερου.....	97
1.8 Τί είναι και τί δεν είναι «Ολοήμερο».....	100

2. ΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΤΟΥ..... 101

2.1 Εισαγωγικά.....	101
2.1.α. Αναβαθμισμένη διδασκαλία μαθημάτων υφισταμένου αναλυτικού προγράμματος.....	101

2.1.β. Ολοκλήρωση της σχολικής προετοιμασίας – μελέτη.....	103
2.1.γ. Διδασκαλία επιπρόσθετων γνωστικών αντικειμένων.....	104
2.1.δ. Ενισχυτική διδασκαλία	105
2.1.ε. Παρατεταμένη παραμονή στον σχολικό χώρο υπό επίβλεψη	106
2.2 Εκπαιδευτική καινοτομία.....	108
2.3 Τεχνολογική καινοτομία	113
B΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	123
A. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ.....	124
1) ΧΡΟΝΟΣ – ΔΙΑΡΚΕΙΑ	124
A.1.α Έναρξη.....	125
A.1.β Λήξη.....	125
A.1.γ Ζώνες λειτουργίας	126
A.1.δ Διάρκεια μαθημάτων.....	126
2) ΧΩΡΟΙ.....	128
A.2.α Επιλογή χώρων	128
A.2.β Αισθητική και λειτουργικότητα των σχολικών χώρων	130
A.2.γ Διατροφή	137
3) ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ.....	139
A.3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ - ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ.....	141
1. Πληροφορική.....	142
2. Εισαγωγή Νέων Τεχνολογιών	142
3. Θεατρική Αγωγή.....	144
4. Ξένες Γλώσσες	147
5. Αισθητική Αγωγή – Καλλιέργεια διεξιοτήτων	147
6. Λαϊκός Πολιτισμός – Παραδοσιακοί χοροί	148
7. Τοπική Ιστορία	149
8. Ελληνική Μυθολογία.....	149
9. Αγωγή Υγείας.....	149
10. Κυκλοφοριακή Αγωγή.....	149
11. Αγωγή του Καταναλωτή.....	149
12. Μουσικοκινητική Αγωγή.....	150
4) ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ - ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ.....	152
5) ΜΕΛΕΤΗ – ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	152
6) ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.....	152
7) ΑΝΟΙΓΜΑ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	154
8) Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ	157
B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	159
1. Γενικές μεθοδολογικές αρχές.....	159
2. Ειδικές μεθοδολογικές αρχές.....	163
3. Σκοποί και Στόχοι.....	167

Γ. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ

Ο.Σ. 170

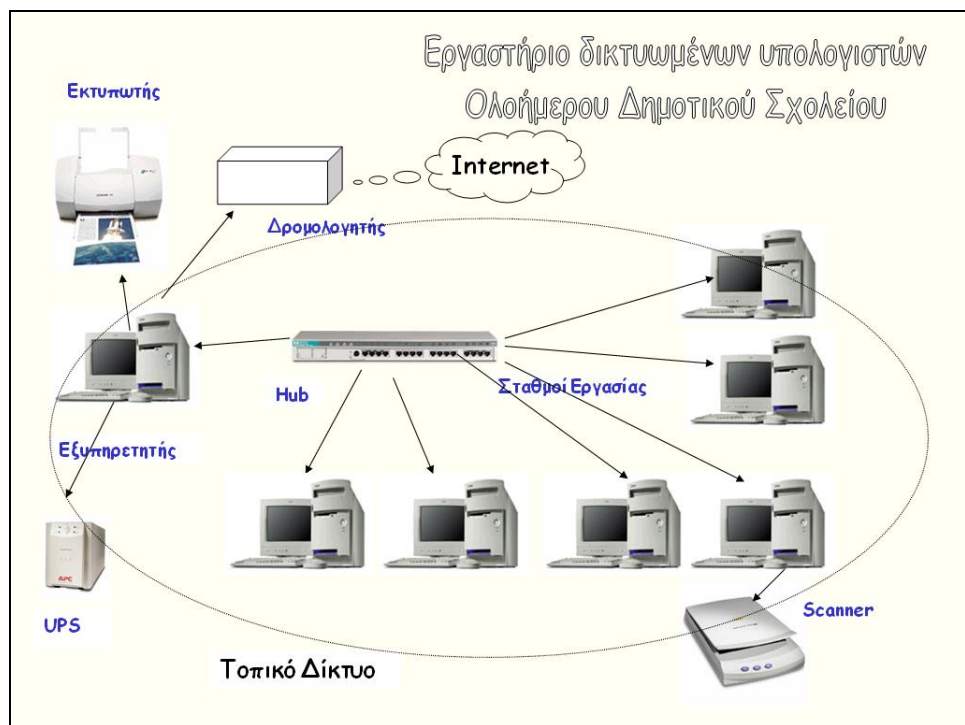
1) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	170
2) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ	180
Α) «Μαγνητισμός»	180
Β) «Η συμπεριφορά των τριών καταστάσεων της ύλης»	182
3) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ	185
4) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	187
5) Παράδειγμα από την Ιστορία.....	194
6) ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ και ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	197
Τα χαρακτηριστικά των παιδιών ηλικίας 6-12 (Παιδική Ηλικία)	198
Α) Μικρή Παιδική Ηλικία (6-7 χρόνων)	198
Β) Μέση Παιδική Ηλικία (8-9 χρόνων).....	199
Γ) Μεγάλη Παιδική Ηλικία (10-12 χρόνων)	200
Οι βασικές κατευθύνσεις της Φυσικής Αγωγής στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο	201
Α) Αύξηση της βιολογικής απόδοσης (βιολογικός –υγιεινός στόχος).....	201
Β) Κινητικοί – εκφραστικοί στόχοι.....	202
Αρχή της πολυπλευρικότητας και Ελληνικό Μέτρο	204
Γ) Κοινωνικοί – ηθικοί στόχοι	206
Μεθοδολογία διδακτικής.....	208
ΠΡΟΠΟΝΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.....	208
Α) Η Αρχή της Επιβάρυνσης.....	209
Β) Η Αρχή της Εξειδίκευσης.....	209
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.....	210
Αντίληψη του ρυθμού	211
Διάκριση του ρυθμού σε μέτρα	212
Μετάδοση της ρυθμικής μορφής.....	212
Τόνος και προσωδία	213
Ρυθμική Διαίρεση και Σημειογραφία	217
Παραδείγματα ρυθμών και μέτρων	220
Διδακτική τεχνικής εκτέλεσης.....	220
Σημεία προσοχής.....	222
Στάδια μάθησης.....	223
Κινητικό περιεχόμενο.....	227
Σχέδιο Ημερήσιου Μαθήματος	227
ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΤΗΝ	
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ.....	229

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 235

30 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΜΑΡΙΑ ΤΖΑΝΗ («ΤΑ ΝΕΑ»): «Υπάρχει και εκπαιδευτικό limit down»	236
--	-----

ΕΠΙΛΟΓΟΣ..... 240

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 242

Εικόνα 30-Εργαστήριο δικτυωμένων Η/Υ Ολοήμερου

Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

1. Γενικές μεθοδολογικές αρχές

Το Ολοήμερο Δημοτικό ακυρώνει την μετωπική διδασκαλία (*education nutritive*) και προσφέρει στο παιδί την δυνατότητα να διερευνά και να ανακαλύπτει την γνώση, μόνο του και σε ομάδες, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

Εκπαιδεύει τον μαθητή να αναζητά την γνώση, όχι μόνον έχοντας ως πηγή το δάσκαλο, ή ένα εγκεκριμένο βιβλίο, αλλά και από άλλες πηγές και κυρίως από αυτές όπως: το διαδίκτυο, οι νέες τεχνολογίες και μέσα από τα εργαστήρια, κυρίως όμως, την Βιβλιοθήκη – αναγνωστήριο.

Εικόνα 31-Η σημασία της μελέτης στο Ολοήμερο

Η πρόσκτηση της γνώσης πραγματοποιείται για τον μικρό μαθητή με τρόπο συνδυαστικό και σε συνάφεια με όμορες γνωστικές περιοχές και εμπεδώνεται μέσω διαφορετικών δραστηριοτήτων.

Η μεθοδολογία στην φιλοσοφία της (ως προς τις γενικές αρχές) είναι ίδια για όλα τα μαθήματα. Περιλαμβάνει όμως και **ειδικές μεθοδολογικές αρχές**, που αποτελούν επιμερισμό και προσαρμογή των γενικών αυτών αρχών, στις απαιτήσεις των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων (π.χ. Φυσική, Γλώσσα). Γι' αυτό και θα πρέπει να μιλήσουμε ξεχωριστά για τα μαθήματα και την μεθοδολογία τους στο Ολοήμερο.

Προαπαίτηση: ο κυρίως δάσκαλος της κάθε τάξης πρέπει να μάθει τα παιδιά να ερευνούν ή δυνατόν παίζοντας. Η διαδικασία προβλέπει: τα παιδιά παρατηρούν. Περιγράφουν το προϊόν της παρατήρησης και διατυπώνουν ένα 'γιατί', στα περίεργα, παράξενα ή μη προσδοκώμενα, που εμφανίζονται.

Εικόνα 32-Δραστηριότητες ανά ομάδες

Τα μαθήματα, τα οποία προβλέπουν πείραμα, εργαστήριο ή επίσκεψη σε χώρο, όπου κάνεις παρατήρηση και έχεις **βιωματική επικοινωνία** με το γνωστικό αντικείμενο και τα περιεχόμενά του· σε αυτές τις περιπτώσεις ξεκινούν πρώτα και παρατηρούν το φαινόμενο, που

οργανώνεται από το δάσκαλο. Τα παιδιά τα μαθαίνουμε να πειραματίζονται ή να παρακολουθούν μια ομάδα –από τα ίδια τα παιδιά – που τους επιδεικνύει ένα **πείραμα**⁴¹.

Περιγράφοντας αυτό που παρατήρησαν – χωρισμένα σε ομάδες – **διατυπώνουν ερωτήματα**, για τα παρατηρούμενα: τόσο τα ‘κανονικά’, όσο και για τα ‘παράξενα’. Στα ερωτήματα, έχουμε μάθει τα παιδιά να δίνουν απαντήσεις· αυτό πρέπει να συμβαίνει διότι αυτές οι απαντήσεις που φαντάζονται – και οι οποίες απαντήσεις αυτομάτως – λειτουργούν **ως υποθέσεις εργασίας**. Γιατί αμέσως, αυτό που λένε τα παιδιά, θα πρέπει να το βάλουν σε εφαρμογή και να δουν εάν ισχύει αυτό ή αυτά που είπαν. Αν τα παιδιά δεν σκεφτούν αμέσως ένα ΔΙΟΤΙ, το οποίο είναι η σωστή απάντηση στο ‘γιατί’, τότε ο δάσκαλος, που μετέχει στην διαδικασία, μπορεί να προτείνει ένα ‘διότι’ και αυτός. Με τον ίδιο τρόπο, την πρότασή του την θέτουν σε δοκιμή και διαπιστώνουν το αποτέλεσμα.

Στην συνέχεια τα παιδιά οδηγούνται σε **διατύπωση κανόνων**, που σημαίνει ότι τα παιδιά κατενόησαν – μέσα από αυτή τη διαδικασία – το όποιο φαινόμενο ή αντικείμενο, είχαν να μελετήσουν ή να περιγράψουν.

Αυτή η διαδικασία είναι πάρα πολύ σημαντική, γιατί εθίζει το παιδί σε μια επιστημονική θέαση του κόσμου. Είναι πλήρης και συνδυαστική. Καλλιεργεί στο παιδί την **δημιουργικότητα**, γιατί το παιδί πρέπει να σκεφτεί, να διακρίνει, να επινοήσει, να κάνει όλο το πλέγμα των νοητικών λειτουργιών, που διαθέτει ο εγκέφαλός του και συνάμα του καλλιεργεί και την κρίση, μαθαίνοντάς του να αποφαινεται, να σχηματίζει σε πρόταση το προϊόν της σκέψης του, της κατανόησης που κατέκτησε. Αυτό είναι ό,τι περιλαμβάνει ο όρος **μαθαίνω κάποιον να μαθαίνει**.

Το Ο.Σ. όμως δεν προσφέρει μόνον γνώση ακαδημαϊκών μαθημάτων-αυτά δηλαδή που πληρούν τις εγκυκλίους λεγόμενες σπουδές, Α΄βάθμιας και Β΄βάθμιας, που συνεχίζονται δηλ. στην Β΄βάθμια, αλλά προσφέρει και οποιοδήποτε μάθημα συμβάλλει στην καλλιέργεια του

⁴¹ Π.χ. βρίσκονται μέσα σε ένα δάσος ή μέσα σε ένα πάρκο ή μέσα σε έναν κήπο ή στην αυλή του σχολείου, εφ’ όσον υπάρχουν τέτοια και μπορούν να συλλέξουν λουλούδια, φύλλα, πέτρες, ό,τι χρειάζονται κάθε φορά και αφού παρατηρήσουν, μετά πρέπει να περιγράψουν, αυτό που παρατήρησαν

αναπτυσσόμενου παιδιού και την εισαγωγή του σε μία **πολιτισμική συνθήκη**, που πέρα από το ότι μπορεί να αναπτύξει ταλέντα, μπορεί να παρέχει Αγωγή, η οποία επιμερίζεται σε ζητήματα τόσο καλλιέργειας Δεξιοτήτων, όσο και ψυχολογικών ζητημάτων, τα οποία ξεπερνιούνται. Π.χ. Γνωρίζουμε από την Ψυχολογία και το κομμάτι της, που λέγεται ‘Γλώσσα του σώματος-*body language*’, ό,τι η σχέση που έχει κάποιος με το κορμί του αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο ή αν θέλετε από τους ακρογωνιαίους λίθους της προσωπικότητας που θα εμφανίσει ως ενήλικας.

Εικόνα 33-Κατασκευή ψηφιδωτών

Γνωρίζουμε, από την άλλη μεριά, ότι στερεότυπα και σύνδρομα κοινωνικά [πώς πρέπει να είναι το μικρό παιδί και η γυναίκα] είτε θρησκευτικών απαγορεύσεων, είναι μία από τις βασικές αιτίες, που διαταράσσεται η σωστή ενατένιση και διεπικοινωνία του νοητικού ανθρώπου με το υλικό του σώμα.

Η μεθοδολογία του ολοήμερου σχολείου προβλέπει και απαιτεί κάθε γνωστική ενότητα να εμπεδώνεται από όλες τις άλλες γνωστικές ή δημιουργικές δραστηριότητες του σχολείου (βλ. οικεία κεφάλαια).

Στο ολοήμερο σχολείο δεν υπάρχει καθημερινή εργασία για το σπίτι. Όλα συντελούνται στο σχολείο. Αυτό που για το ολοήμερο είναι εργασία για το σπίτι μπορεί να είναι συλλογή πληροφοριών από την βιβλιοθήκη της οικογενείας ή μελέτη ενός παιδικού βιβλίου ή ενός ποιήματος που τα παιδιά θα εισηγηθούν στην τάξη. Τα επιτεύγματα των παιδιών π.χ. μια εργασία μπορούν να την επιδείξουν στους γονείς ή να διοργανώσει σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα έκθεση το σχολείο που μπορούν να την επισκέπτονται οι γονείς. Οι γονείς μπορούν να συμβουλεύονται σε συνεννόηση με το διευθυντή, το δάσκαλο της τάξης και τον παιδοψυχολόγο εφόσον έχουν κάποια ανάγκη. Η συνεργασία συλλόγου γονέων και συλλόγου εκπαιδευτικών δεν πρέπει να περιορίζεται σε κάποια μέρα που θα ‘πάρουν βαθμούς’ και θα ρωτήσουν για τα παιδιά τους αλλά πρέπει να οργανώνονται και κοινές συναντήσεις για να συζητούνται και να επιλύονται διάφορα ζητήματα/ προβλήματα που μπορεί να προκύψουν.

2. Ειδικές μεθοδολογικές αρχές

Καθώς έχει αποδειχτεί ότι η συνδυαστική πρόσληψη οποιασδήποτε γνωστικής πληροφορίας είναι ο τρόπος που εξασφαλίζει την εμπέδωση και διατήρηση της γνώσης, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο δίνει αφενός την δυνατότητα συνδυαστικής παροχής γνωστικών ερεθισμάτων, αφετέρου την μελέτη ή πειραματική προσέγγιση από τον μαθητή.

Στο μάθημα της γεωγραφίας, για παράδειγμα, οι μαθητές παίρνουν πληροφορίες και τα πρώτα ερεθίσματα για μια χώρα από το *video*. Από το διαδίκτυο, από την βιβλιοθήκη, από χάρτες και εκπονούν εργασίες με ιστορικά, πολιτιστικά, οικονομικά θέματα.

Στην αίθουσα αισθητικής αγωγής κατασκευάζουν πρόπλασμα της χώρας, στην μουσική και στην μουσικοκινητική αγωγή ακούνε τραγούδια της και ασχολούνται με τα ιδιαίτερα πολιτιστικά της στοιχεία (ενδυμασία, διατροφή κ.α.)

Στο εργαστήρι ξένων γλωσσών, μπορούν να δουλέψουν πάνω σε χρήσιμα κείμενα και δεδομένα για τη γλώσσα της χώρας.

Εικόνα 34-Εργαστήριο Ξένων Γλωσσών

Μπορούν να φτιάξουν μηνύματα και να επικοινωνήσουν με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο με ομηλίκους της χώρας, ή με έναν οργανισμό της ζητώντας περισσότερες πληροφορίες.

Οι διάφορες πληροφορίες, που αφορούν την χώρα, μπορεί να τύχουν συσχέτισης και σύγκρισης με γνώσεις, που παίρνουν από άλλα μαθήματα όπως την γλώσσα και την ποίηση, την περιβαλλοντική αγωγή, την ιστορία, τον πολιτισμό, τα μαθηματικά, τον λαϊκό πολιτισμό και παράδοση.

Ένα άλλο παράδειγμα αναφέρεται στο μάθημα της γεωλογίας.

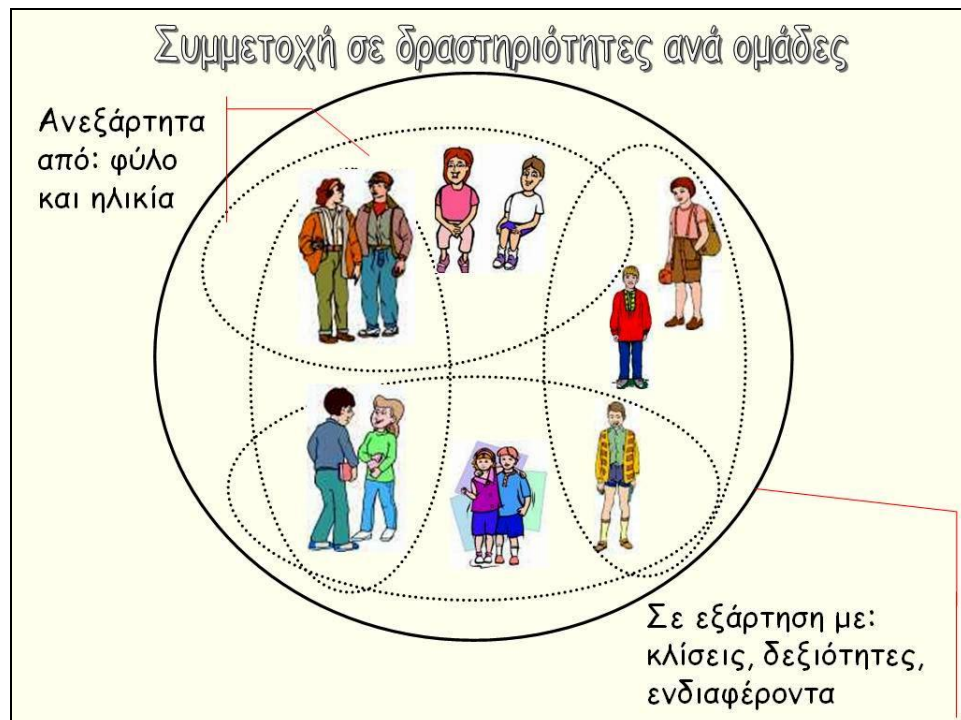
Οι μαθητές μελετώντας προσομοιώσεις την συμπεριφοράς των ηφαιστείων και την κίνηση των τεκτονικών πλακών, επιτυγχάνουν μια ουσιαστική και δυναμική πρόσκτηση γνώσεων καταλήγοντας σε πολλαπλά συμπεράσματα που αφορούν το γεωλογικό φαινόμενο των σεισμών. Ταυτόχρονα οι μαθητές μαθαίνουν να αντιδρούν ψύχραιμα και σε πραγματικές συνθήκες σεισμών.

Η ίδια μεθοδολογία ακολουθείται και σε άλλα μαθήματα π.χ. μαθηματικά, γλώσσα κ.α. Μαθητές, για παράδειγμα, της πρώτης τάξης του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου μπορούν να εμπεδώσουν τις πρώτες δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής μέσω παιχνιδιού σε άλλες δραστηριότητες, όπως στο μάθημα της μουσικο-κινητικής αγωγής, όπου φτιάχνουν με το σώμα τους γράμματα του αλφαβήτου ή συνθέτουν μικρές προτάσεις με γράμματα και συλλαβές στην αίθουσα αισθητικής αγωγής.

Η ίδια μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και με τους αριθμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στην διδασκαλία των προ-μαθηματικών εννοιών και των ιδιοτήτων των αριθμών και των πράξεων.

Με αυτόν τον τρόπο, εξασφαλίζουμε τη γνώση με κίνητρα που επιτρέπουν την ενεργητική συμμετοχή και την εμπέδωση των πληροφοριών, μέσω της συνδυαστικής – πειραματικής προσέγγισης.

Στην βαθμίδα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εκτιμούμε ότι είναι απαραίτητο οι μικροί μαθητές να έχουν την τάξη τους. Όμως θα πρέπει να μετακινούνται στα εργαστήρια, στην βιβλιοθήκη-αναγνωστήριο, στο γυμναστήριο, στην αίθουσα μουσικής/μουσικοκινητικής κ.τ.λ τις αντίστοιχες ώρες γνωστικής διεύρυνσης, μελέτης, δραστηριοτήτων και άθλησης. Σε μερικές περιπτώσεις όπως στο εργαστήριο πληροφορικής και δραστηριοτήτων, όπως η θεατρική και η μουσικοκινητική αγωγή εκτιμούμε ότι είναι ωφέλιμη, δίνοντας περισσότερα κίνητρα και δυνατότητες, η συνεργασία μαθητών διαφορετικών ηλικιών υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

Εικόνα 35-Συμμετοχή σε δραστηριότητες ανά ομάδες

Έτσι οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες που περιλαμβάνουν παιδιά διαφορετικών ηλικιών. Οι μικρότερης ηλικίας μαθητές μπορούν να βοηθηθούν στην μαθησιακή διαδικασία από τους μεγαλύτερους, οι οποίοι με τη σειρά τους βοηθούνται από αυτούς με τον τρόπο που αυθόρμητα θέτουν τις ερωτήσεις τους. Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, κάθε συνδυαστική διαδικασία οδηγεί σε μια αυθόρμητη αναζήτηση γνώσης.

Σε αυτή την αλληλεπίδραση παρατηρούνται τα ακόλουθα:

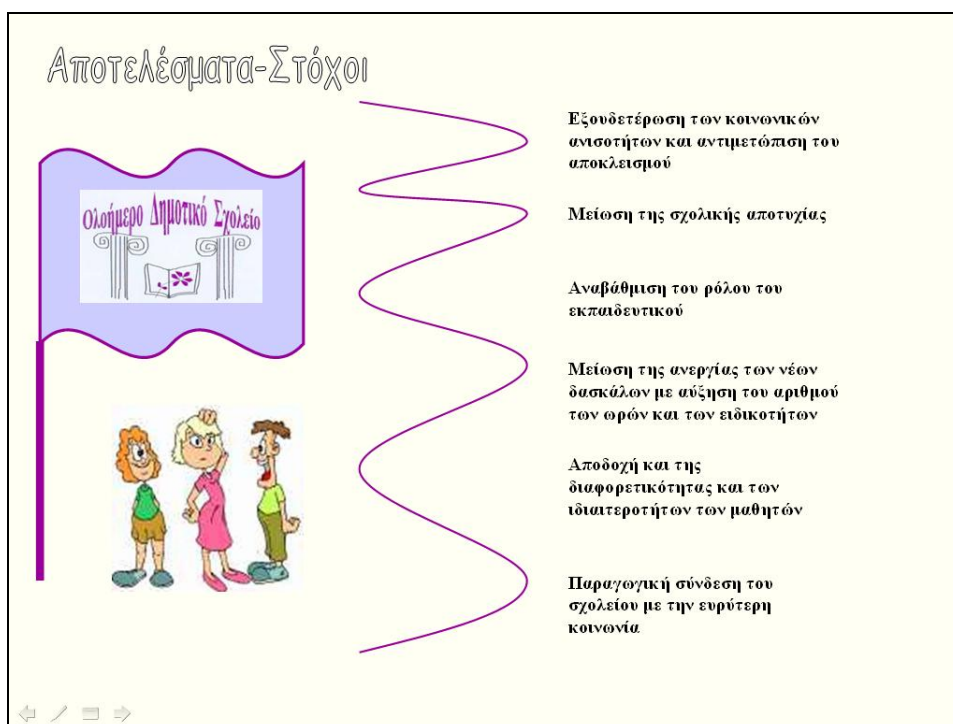
Προκαλούμε και στις δύο περιπτώσεις των ηλικιακών κατηγοριών, τόνωση το αυτο-συναισθήματος, στα μεν πιο μεγάλα, επειδή τους δίνουμε την εντύπωση ότι είναι χρήσιμα και σπουδαία, στα δε πιο μικρά, επειδή αναβαθμίζουμε την εικόνα εαυτού που έχουν, με την ενασχόληση μαζί τους και τον σεβασμό που τους δείχνουν τα πιο μεγάλα – πρόκειται για ένα επίσης μερίδιο ικανοποίησης από κοινό επίτευγμα (Maslow).

Βελτιώνουμε το γνωστικό επίπεδο των μικρών μαθητών, εφόσον τα πιο μεγάλα εμπλουτίζουν και οργανώνουν καλύτερα την γνώση τους για να μπορέσουν και να την μεταδώσουν, αναπτύσσοντας παράλληλα και μια πρωτόλεια κριτική ικανότητα, επειδή αυτά θα πρέπει να επιλέγουν το “τί” και το “πώς” της προσπάθειας συνεργασίας με τα πιο μικρά. Η ηλικιακή προσέγγιση με τους μεγαλύτερους μαθητές, οι οποίοι παραμένουν ισότιμοι με τους μικρότερους, βοηθάει στην άμεση κατανόηση – επικοινωνία και λειτουργεί επιπλέον, **ως άμεσο κίνητρο μάθησης και ως ψυχολογικό κίνητρο.**

Αυτή η δυναμική επικοινωνίας, άμιλλας και επιτεύγματος, εκτός όλων των ανωτέρω καλλιεργεί “την αποδοχή του άλλου” και αναπτύσσει την δημιουργικότητά του στις δραστηριότητες, που προβλέπει το πρόγραμμα του σχολείου.

Η παρατήρηση αυτής της δυναμικής διαδικασίας από τους επιβλέποντες ή καθοδηγούντες εκπαιδευτικούς αποτελεί για αυτούς γνωστική ανάδραση (μαθαίνουν από αυτό) και μάλιστα στον τομέα του *problem solving* (του διευκολύνοντος την γνώση).

3. Σκοποί και Στόχοι

Εικόνα 36-Αποτελέσματα-Στόχοι

Επομένως, το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο:

- Είναι ένας χώρος, όπου οι μαθητές αναπτύσσουν δεξιότητες γνωστικές, ερευνητικές, κατασκευαστικές, πολιτιστικές και αναπτύσσουν τις γνώσεις, την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα τους “μαθαίνοντας πώς να μαθαίνουν”, “πώς να αποδέχονται ‘τους άλλους’”, όπως και το πώς να είναι υπεύθυνοι και δημιουργικοί.
- Διαφοροποιεί την διδασκαλία των παραδοσιακών ακαδημαϊκών μαθημάτων, μέσα από μια πολλαπλότητα προσεγγίσεων, οι οποίες ενισχύουν αμφίδρομα την προσωπικότητα του μαθητή.
- Βοηθά στην κατά το δυνατόν καλύτερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, στην καλύτερη ένταξη τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

- Δομεί με “νέα” στοιχεία την εξελικτική πορεία των μαθητών, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις επιταγές της νέας τεχνολογικής κοινωνίας – της Κοινωνίας της Γνώσης. Ικανοποιεί δηλαδή, την ανάγκη της διαμόρφωσης μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία μπορεί να ανταποκρίνεται άριστα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας, αναπτύσσοντας ταυτόχρονα στον ψυχισμό του παιδιού την κοινωνική και συναισθηματική αλληλεγγύη, καλλιεργώντας την ικανότητα να αντλεί χαρά από την προσπάθεια και το επίτευγμα.
- Εξασφαλίζει την προστασία των μαθητών από «παραμέληση», κακή μεταχείριση και ενδεχόμενους «κινδύνους», που μπορεί να ελλοχεύουν στο οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, προσφέροντας ταυτόχρονα *δημιουργική επιτήρηση*.
- Εμπλουτίζει την γλωσσική τους δυνατότητα και αναπτύσσει την φανταστική – συμβολική τους ικανότητα μέσα από μια αποτελεσματική πολιτιστική παρέμβαση, καθώς και στηρίζει/συμβουλεύει το παιδί στα προβλήματά του, διευκολύνοντας σε αυτό την ικανότητα επικοινωνίας με την πράξη του *«σε αποδέχομαι»* και ενθαρρύνοντας την προσπάθεια των παιδιών – ιδιαίτερα αυτών που εμφανίζουν δυσκολίες – για μάθηση ή επίτευγμα. Μια τέτοια δυναμική του σχολείου επιτρέπει την μετάβαση του μαθητή από το *«στάδιο του εγώ»* ή *«του αποκλεισμού»*, στο *«εμείς»* και στην αποδοχή/παραδοχή του άλλου.
- Συμβάλλει με την συνεχή μαθησιακή παρέμβαση και παιδαγωγική φροντίδα, καθώς και στην αμφίδρομη διαδικασία αξιολόγησης και της προσπάθειας του μαθητή, στην μείωση των υπαρχουσών εκπαιδευτικών ανισοτήτων.
- Συμβάλλει στην ανακούφιση της οικογένειας του μαθητή, όταν και οι δύο γονείς είναι εργαζόμενοι ή όταν ο μαθητής

προέρχεται από μονογονεϊκή οικογένεια και δεν υπάρχει άλλος τρόπος προστασίας.

- Ευαισθητοποιεί τους γονείς και ενεργοποιεί τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, επιδιώκοντας το “άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία”.
- Υπερασπίζεται τον δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης και “πείθει” για την αξιοπιστία του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος και της Ελληνικής Πολιτείας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Αισχύλου, Προμηθεύς Δεσμώτης
Αλκαίος απ. 130 [Lobel και Page]
Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια
Αριστοτέλης: «Πολιτικά» III, IV εκδ. Ζαχαρόπουλος
Αριστοτέλης Προβλ. 2. 26, 2
Αριστοτέλης Περί Πνεύματος, 4, 6
Βυγκότσκι Λεβ., «Σκέψη και Γλώσσα» μτφρ. Α. Ροδη, εκδ. Γνώση 1988
Γέρου Θ.: Προβληματική στην Εκπαίδευση. Εκδ. ΤΟΛίφη
Geertz, C. (1973) *Η Ερμηνεία των πολιτισμών*, εκδ. Αλεξάνδρεια, 2003
Διόδωρος Σικελιώτης (Ιστορία Βιβλ. Α κεφ. VII-VIII)
Ηρόδοτος 2. 91, I, 167, vi, 38
Jensen, E. (1998). *Teaching with the brain in mind*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
Κεχαγιάς Χ. (2006), *Λειτουργικές Αρχές και Κοινωνική Δομή του Ελληνικού Πολιτισμού*, Αθήνα: Ατραπός [ISBN: 960-88699-3-5]
Κεχαγιάς Χ. (2005), Σημειώσεις για το μάθημα «Ανθρώπινη Οντολογία & Κοινωνική Τελεολογία» (στο <http://benl.primedu.uoa.gr/database1/ontology-teleology.zip>)
Κεχαγιάς Χ. (2005) «Κοινές Δομικές μορφές της λειτουργίας του νου και της αρχαίας Ελληνικής ποίησης. Η περίπτωση της προσωδίας», 10/12/2005 [1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο τω Βασικών Ιατρικών Επιστημών (Ε.Β.Ι.Ε.Ε. – Ευγενίδειο Ίδρυμα): «Από την Εργαστηριακή Εξέταση στην Κλινική Εφαρμογή & Πράξη» Θέμα στρογγυλής τράπεζας: «Νευροεπιστήμες & Εκπαίδευση».]
Κεχαγιάς Χ. & Λυγερός Ν., (2005) Περί τελεολογίας Κοινωνιολογίας (στο <http://benl.primedu.uoa.gr/database1/1-peri-teleologias-koinwniologias.html>)
Κεχαγιάς Χ. (2004), Η προέλευση των Ολυμπιακών Αγώνων και των Ολυμπιακών Ιδεωδών, Στο: Παυλίδης Α., «Ιστορία και περιεχόμενο της εκπαίδευσης», Ελληνική Εταιρεία Ιστορικών της Εκπαίδευσης (σσ. 197-213), Αθήνα: Ατραπός
Κολιάδης, Ε.Α. (2002). Γνωστική ψυχολογία, γνωστική νευροεπιστήμη και εκπαιδευτική πράξη. Δ' τόμος, Αθήνα
Κεχαγιάς Χ.; Τζάνη Μ. (2005). Φιλοσοφία και Ρόλος της Αγωγής και Εκπαίδευσης στον 21ο αιώνα. Στο: Τριλιανός, Α.,; Καραμήνας, Ι., "Μάθηση και Διδασκαλία στην Κοινωνία της Γνώσης", (σσ. 81-89), Αθήνα: Κ.Ε.ΕΠ.ΕΚ.
Τζάνη Μ. & Κεχαγιάς Χ. (2004), «Η συμβολή της λακωνικής γης στη διαμόρφωση των αξιών του Ελληνισμού», Στο: «Λακωνία: Γλώσσα-Ιστορία-Πολιτισμός, (σσ. 205-217), εκδ. Ατραπός